

Kuulemispalaute VHS 2016-2021					
VHSn luku tai Yleis	sivu	kartta tai taulukko	Sektori	korjaus tai kommentti	kommentin jättäjä
			yleis	Vesienhoitosuunnitelmissa kulttuuriperinnön huomiointi ei ole ollut riittävää kulttuuriperinnön suojelun näkökulmasta. Lyhyt vesienhoitoalueen kulttuuripiirteiden kuvaus (sanallinen + kartta) olisi hyvä lisä vesienhoitosuunnitelmiin.	Museovirasto
			yleis	Vesienhoitosuunnitelmissa tulee ottaa huomioon muiden strategioiden ja ohjelmien ohella myös kulttuuriympäristöstrategia.	Museovirasto
			Toimenpiteet	Monilla vesienhoidon toimenpiteillä voi olla heikentävä vaikutus kulttuuriperintöön. Esimerkiksi kanavat, voimalaitospatojen altaan jne. voivat olla ikänsä ja luonteensa puolesta kulttuuriympäristöjä.	Museovirasto
			Toimenpiteet	Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon kulttuuriperintö. Lausuntoasioihin liittyvät prosessit ja toimenpiteiden rahoitusvastuu tulee avata selkeästi ja yksiselitteisesti.	Museovirasto
			Ympäristöselostus	Vaikutukset kulttuuriperintöön tulisi huomioida kokonaisvaltaisesti ja myös täsmentää se tieto, onko vaikutusten arvioinnissa käytetty kulttuuriperinnön asiantuntijaa.	Museovirasto
			Pohjavedet	On hyvä, että vesienhoitosuunnitelman tarkasteluihin on otettu mukaan myös tärkeimmät II luokan pohjavesialueet, jotka voivat tulevaisuudessa olla tärkeitä pohjavesivaroja.	Etelä-Suomen AVI
			Pohjavedet	Pohjavesialueilla sijaitsevien toimintojen onnettomuus-, riskinhallinta- ja erityistilannesuunnitelmissa tulee kiinnittää huomiota muiden seikkojen ohella myös tulvatilanteiden varalta varautumiseen.	Etelä-Suomen AVI
			Kuuleminen	Kansalaiskuulemista parantaisi selkeä tiivistelmä, josta käy ilmi mitä tähän asti on saavutettu, tarvittavien jatkotoimenpiteiden priorisointi ja rahoitus sekä niiden vaikutus vesien tilaan	MTK Häme
			Vesienhoidon seurantaohjelma	Tulee varmistaa, että vedenlaadun seuranta ei jatkossa heikennetä vaan tehostetaan ja että tieto on henkilötietolain mukaisesti tuotettua ja julkaistua sekä todellista ja viranomaisen tuottamaa.	MTK Häme

			Vesienhoidon seurantaohjelma, Vesien tilaa heikentävä toiminta	Jatkossa liukoista ja partikkelimuotoista fosforikuormitusta tulisi seurata erikseen, koska niiden vaikutus on erilainen ja niiden kuormitusta voidaan vähentää toisistaan poikkeavilla menetelmillä. Esim. maatalouden fosforikuormituksesta vain 10-20 % on liukoisessa muodossa.	MTK Häme
			Vesienhoidon seurantaohjelma, Vesien tilaa heikentävä toiminta	Jää avoimeksi muiden kuin viranomaisten tekemien vedenlaadun seurantojen rahoitus. Toiminnanharjoittajien velvollisuutta ei tule laajentaa.	MTK Häme
			Vesienhoidon seurantaohjelma, Vesien tilaa heikentävä toiminta	Luonnonhuuhtouma on nostettu omaksi osakseen, mikä on hyvä asia.	MTK Häme
			Vesienhoidon seurantaohjelma, Vesien tilaa heikentävä toiminta	Vesienhoidon oikein suuntaamiseksi käytössä tulee olla tutkittua tietoa, riittävät resurssit ja ammattitaitoiset henkilöt tiedon hankkimiseen ja analysointiin.	MTK Häme
			Vesien tilan tavoitteet ja parantamistarpeet	Asiakirjan alussa on heti tuotava esiin, että tiettyjen vesien hyvää tilaa ei tulla saavuttamaan näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa. Samoin on muistettava, että kaikilla sektoreilla on joku tarkoitus ja näin ollen myös kuluttajat ovat tärkeässä asemassa siinä, miten eri sektorit pystyvät saavuttamaan vesien tilatavoitteet.	MTK Häme
5.2.1 ja 9.3.2	46-47 ja 116		Vesien kuormituksen kokonaistarkastelu' ja 'Pohjavedet'	Sivuilta 46-47 saa sen kuvan, että maa- ja metsätalous aiheuttaisi merkittävimmät riskit pohjavesien pilaantumiselle. Kuitenkin sivulla 116 todetaan, että pohjaveden tilaa uhkaavat erityisesti pilaantuneet maa-alueet, asutus ja maankäyttö. Olisi hyvä viestiä samansuuntiaisesti suunnitelman eri osissa.	MTK Häme
			Vesiin kohdistuva kuormitus	Sisäisen kuormituksen osuus on selkeästi huomioitava merkittävänä vesien tilaa heikentävänä tekijänä läpi koko asiakirjan. Samoin on tärkeää arvioida sisäisen kuormituksen suuruus omana osanaan.	MTK Häme
			Vesiin kohdistuva kuormitus	Eri sektoreiden osuutta kuormituksesta tulisi kuvata %-osuuksien lisäksi myös todellisilla määrillä. Samoin tulee selvästi mainita, että kyse on kuormitusmallin tuottamasta arviosta ja puhutaan vain ulkoisesta kuormituksesta.	MTK Häme

5.2.7	52		Maatalous	Kotieläintilojen lukumäärän on pakko olla virheellinen, sillä alle 50 % maataloista on kotieläintiloja. Harrastekäytössä olevat eläimet eivät tee tilasta kotieläintilaa.	MTK Häme
5.2.7	52		Maatalous	Hämeen maatalouden rakenteesta kertovan kohdan voisi kirjoittaa siten, että se perustuisi maataloustilastoihin eri kasviryhmien viljelyaloista, sillä teksti ei nyt anna oikeaa kuvaa Hämeen maatalouden monipuolisesta tuotantorakenteesta.	MTK Häme
	108		Maatalous	Kappaleessa ja taulukossa todetaan, että maatalouden jalkauttaminen on ollut hankalampaa, koska toimenpiteet perustuvat vapaaehtoisuuteen. Näin ei ole. Merkittävä osa perustuu joko lainsäädäntöön tai on esim. CAPin suorien tukien ehtona. Lisäksi vapaaehtoisiin toimiin on saatava toimivat kannustimet ja byrokratia vähäisemmäksi.	MTK Häme
		10.3.7a	Maatalous	Viherryttäminen on osa CAP-järjestelmää ja on kaikkien suorien tukien ehtona, joten se kuuluu perustoimenpiteisiin. Viherryttämisen ekologisen alan vaatimus ei koske koko vesienhoitosuunnitelman aluetta, mutta viljelyn monipuolistaminen ja pysyvien nurmien säilyttäminen sen sijaan koskevat.	MTK Häme
			Maatalous	Ympäristökorvauksen toimenpiteissä on tapahtunut muutoksi vesienhoitosuunnitelman kirjoittamisen jälkeen, joten ko. kohdat tulee päivittää. Myös nitraattiasetusta, viherryttämistä ja eläinsuojien ympäristöluvitusta ja investointitukia koskevat kohdat tulee ajantasaistaa.	MTK Häme
			Maatalous	Suunnitelmaehdotuksessa todetaan, että alueellisten lannan käsittelyyn liittyvien suunnitelmien tekeminen on erityisen tärkeää. MTK Häme ei voi hyväksyä, että tällaisilla suunnitelmilla ohjattaisiin kotieläintilojen toimintaa. Jokaisen tilan pitää saada itse päättää, miten ratkaisee lannankäsittelyn olemassa olevien sääntöjen mukaisesti. Alueelliset suunnitelmat eivät myöskään saa olla esteenä kotieläintilojen laajentamiselle vaan asia ratkaistaan eläinsuojaluvituksen yhteydessä.	MTK Häme

			Maatalous	Suunnitelmassa todetaan, että maatalouden ravinnekuormitus koostuu osin myös tuotantorakennuksista ja lantaloista huuhtoutuvista ravinteista. Kuitenkin em rakenteiden edellytetään olevan rakenteiltaan sellaisia, ettei niistä pääse valumia ympäristöön. Näin ollen mahdolliset valumat liittyvät vahinkotilanteisiin eivätkä voi olla kokonaisuuden kannalta merkittäviä.	MTK Häme
			Maatalous	Uuden nitraattiasetuksen säädökset karjatalouteen liittyvien rakennelmien sijoittamisesta pohjavesialueilla sekä lannan varastoinnista ovat vesienhoidon perustason toimenpiteinä riittäviä eikä täydentäviä toimenpiteitä tarvita.	MTK Häme
			Maatalous	Ohjauskeinona esitetty ympäristökorvauksen saaminen entistä vastikkeellisemmaksi vaatii EU-tason muutoksen.	MTK Häme
			Maatalous	Toimenpiteissä tulee huomioida, että keskeistä vesienhoidossa on viljelymaan hoito ja perusparannuksista (esim. ojitus) huolehtiminen. Lisäksi tulvanhallinnassa on muistettava viipymien merkitys. Veden kulkua tulee pyrkiä hidastamaan muilla kuin peltoalueilla niin, että virtaamahuippuina vesi ei tulvi pelloille ravinteita ja kiintoainesta huuhtomaan.	MTK Häme
			Maankäyttö, kaavoitus	Alueiden käyttöä tulisi kehittää enemmän paikalliset ja alueelliset olosuhteet ja maankäyttötarpeet huomioiden, eikä niinkään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita määrittämällä.	MTK Häme
			Maankäyttö, kaavoitus	Kaavoituksessa ja maankäytössä yhden vaikutustason nostaminen ylitse muiden ei ole tarkoituksenmukaista. Vesiensuojelun painottaminen kaavoituksen yhteydessä ei ole tarpeen, sillä vesiensuojelu tulee huomioon otetuksi muuta kautta.	MTK Häme
			Maankäyttö, kaavoitus	Ranta-alueiden kaavoitukseen liittyvät kysymykset kuuluvat kuntien itsehallinnon piiriin. Kunnissa on paikallistuntemus rantojen kaavoitukseen ja pikkeamisiin liittyvissä näkökohdissa, eikä tätä paikallistuntemusta tule ylittää maakuntarajatkin ylittävien vesienhoitoalueiden suunnittelulla.	MTK Häme
			Maankäyttö, kaavoitus	Kaavaan eivät kuulu turvetuotannon ympäristö- ja vesistöselvitykset, vaan ne tulevat arvioitaviksi sijoittumispaikkakohtaisella tasolla turvetuotannon ympäristöluvituksen yhteydessä.	

			Ympäristöselostus	Myös tässä osiossa on syytä huomioida sisäinen kuormitus vesistöjen hyvän tilan saavuttamisen esteenä määräaikaan mennessä.	MTK Häme
			Ympäristöselostus, Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen	Kohdassa mainitaan lannanlevityksen estyminen pohjavesialueilla ja torjunta-aineiden välttäminen pohjavesialueilla. MTK Häme korostaa, että tällaisiin kattaviin rajoituksiin ei ole syytä ryhtyä, koska toiminnanharjoittajalle aiheutuva haitta suhteessa riskiin on suhteeton.	MTK Häme
			Ympäristöselostus	Tässä todetaan, että "vesienhoitosuunnitelmien toteuttamisesta ei aiheudu haittaa ...Merkittäviä haittoja ei voida katsoa aiheutuvan millekään vesien käyttömuodolle tai elinkeinolle..." Kuitenkin toisaalla mainitaan, että "Tiukat rajoitukset pohjavesialueen maatalouden harjoittamiseen voivat jopa estää elinkeinon harjoittamisen paikallisesti." Maatalouden lopettamisella pohjavesialueilla on merkittävää vaikutusta elinkeinolle ja aineelliselle omaisuudelle.	MTK Häme
			yleis	Korostamme, että suunnitelman yleisosassa kerrotaan oleellinen; "Metsätalouden aiheuttama kuormitus on vähentynyt viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana, sillä vesiensuojelumenetelmät ovat tehostuneet ja ilmapiiri on ollut myönteinen. Nykyisten arvioiden mukaan metsätalouden osuus vesistöihin kohdistuvasta typpekuormituksesta on noin 5 % ja fosforikuormituksesta noin 4 %. Tämä kehitys on otettava huomioon toimenpiteitä suunniteltaessa ja resursseja kohdennettaessa."	Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme, Metsänhoitoyhdistys Lounais-Häme, Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme, MTK Metsälinja
			yleis	Metsän osuus läntisen vesienhoitoalueen pinta-alasta on lähes 80 % ja siitä huolimatta metsätalouden osuus vesistökuormituksesta on erittäin vähäinen. Hämeen alueella kuormitus on fosforin osalta 3 % ja typen osalta 2 %. Pohjavesillekään metsätalous ei ole kovin merkittävä riskitekijä. Kokonaisuudessaan vesiensuojelu toteutuu metsätalouden osalta hyvin.	Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme, Metsänhoitoyhdistys Lounais-Häme, Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme, MTK Metsälinja

	55		Metsätalous	Suunnitelmassa todetaan, että "maa- ja metsätalouden on arvioitu uhkaavan noin 413 pohjavesialueen tilaa." Mihin tämä arvio perustuu? Kerralla käsiteltävän pinta-alan pienuuden johdosta metsienkäsitteypinta-ala ei ole uhkatekijä pohjavedelle, ellei ole muuta uhkatekijää lisäksi. Lisäksi metsätalouden vesiensuojeluun on omat päivitetty suosituksensa ja sertifiointinsa.	Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme, Metsänhoitoyhdistys Lounais-Häme, Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme, MTK Metsälinja
	109		Metsätalous	Ensimmäisen suunnittelukauden toimenpiteiden toteutuminen - taulukossa todetaan asia, joka korostuu metsätalouden vesiensuojelussa:"Metsätalouden toimenpiteiden toteutuksessa on huomattavia alueellisia eroja..." Osalla alueista on saatu hankerahaa vesiensuojelusuunnittelua varten ja näin on pystytty suuntaamaan henkilöresursseja suunnittelutoimintaan. Nykyisellä perusrahoituksella, kuten kemeran avulla, ei ole mahdollista toteuttaa nyt esitettyjä suunnittelutavoitteita.	Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme, Metsänhoitoyhdistys Lounais-Häme, Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme, MTK Metsälinja
	144		Metsätalous	Ottaen huomioon resurssinäkökulmat metsätaloudelle kaudelle 2016-2021 esitetyt tehostetun vesiensuojelusuunnittelun, neuvonnan sekä koulutuksen määrät tuntuvat haasteellisilta. Jotta tällainen toiminta olisi mahdollista, olisi alueelle saatava lisärahoitusta ja sovitettava toteutuksen vastuutahojen kanssa työnjaosta erikseen.	Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme, Metsänhoitoyhdistys Lounais-Häme, Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme, MTK Metsälinja
			yleis	Vesienhoitosuunnitelmaa varten on koottu kattavasti tietoa pinta- ja pohjavesien nykytilasta ja toimintaympäristön muutoksista. Vesien merkittävät ongelmat ja niiden aiheuttajat on esitetty selkeästi. Yksittäisten vesistöjen tilaa on kuitenkin vaikea arvioida, sillä pienimittakaavaiset kartat esittävät koko vesienhoitoaluetta, jolloin vesistöjen nimet ja valuma-alueet puuttuvat. Olisi aiheellista harkita, voisiko vesienhoitosuunnitelmaan lisätä esimerkiksi erillisinä liitteinä suurimittakaavaisempia ja tarkempia kartoja osa-alueittain, jotta yksittäisten vesistön osien tilanteiden tarkastelu olisi mahdollista.	Lopen kunta
			Vesien tilan tavoitteet ja parantamistarpeet	Tulevalla vesienhoitokaudella resursseja ja toimenpiteitä tulee kohdentaa erityisesti alueille, joissa vesistöjen hyvän tilan tavoite on kauimpana.	Lopen kunta

			Kuuleminen	Kuuleminen vesienhoidosta on hyvin järjestetty, kun kaikilla asiasta kiinnostuneilla henkilöillä on mahdollisuus esittää mielipiteensä. Kuuden kuukauden kuulemisaika on riittävän pitkä.	Lopen kunta
			Pohjavedet/toimenpiteet	Pohjavesien suojelun kannalta on ensiarvoisen tärkeää ennaltaehkäistä pohjaveden pilaantumista sellaisilla alueilla, joilla vedenlaatu on vielä hyvä.	Lopen kunta
			yleis	Vesienhoitosuunnitelmassa esitetyt tavoitteet ovat tärkeitä ja linjaltaan oikeita. Suunnittelujakso on verraten lyhyt ja hitaat luonnonprosessit eivät välttämättä ehdi suunnitelman aikajaksolla vaikuttamaan näkyvästi vesien tilaan. Tämä on syytä ottaa huomioon tuloksia tarkasteltaessa.	Hämeen liitto
			yleis	Aineisto antaa hyvän yleiskuvan alueen vesien tilasta ja kuormituslähteistä. Alueen laajuudesta ja vesistöaluekohtaisuudesta johtuen on mahdollista saada se kokonaiskuva, mitä tarvitaan vesiensuojelun päälinjojen hahmottamiseksi.	Hämeen liitto
			yleis	Nykyisellään vesienhoitosuunnitelmien laatiminen on varsin raskas ja resursseja sitova prosessi. Sitä olisi hyvä jatkossa pyrkiä keventämään.	Hämeen liitto
			Haja-asutus/kuormituksen vähentäminen	Haja-asutuksen jätevesien aiheuttaman kuormituksen vähentämiseksi on tärkeää, että hajajätevesiasetuksen määräykset tulevat voimaan mahdollisimman nopeasti. Määräysten voimaantulo nopeuttaa myös viemäriverkostojen rakentamista ja kiinteistöjen liittymistä olemassa oleviin verkostoihin.	Tammelan kunta
			Turvetuotanto/toimenpiteet	Vesiensuojelua tehostaa se, että turvetuotannon luvanvaraisuutta on laajennettu. Turvetuotannon vesistövaikutusta voidaan tehokkaasti vähentää siten, että valitaan tuotantoalueelle parhaiten soveltuva vesien käsittely ja käytetään useita menetelmiä yhdistettynä.	Tammelan kunta
			Metsätalous/toimenpiteet	Metsätalouden veistövaikutuksia voidaan vähentää edellyttämällä uusintaajituksissa tehokkaita vesiensuojelutoimenpiteitä ja vesistöihinliittyviltä uudisojituksilta tulee edellyttää korkeatasoita vesiensuojelurakenteiden suunnittelua. Vajaatuottoisten soiden uusintaajituksista tulisi luopua ja jättää suot ennallistumaan. Lentolannoitusten hyväksymiseen tulee olla erittäin tiukat kriteerit.	Tammelan kunta

			yleis	Vesienhoitosuunnitelmien laatiminen voitaisiin jatkossa hoitaa kevyemmällä prosessilla. Asiantuntijoiden työajan käyttäminen paikallisten hankkeiden edistämiseksi parantaisi vesien tilaa enemmän kuin mittava työpanos raskaisiin vesienhoitosuunnitelmiin kaikkine taustalaskelmineen ja muineen.	Vanajavesikeskus
			Ympäristötavoitteiden saavuttaminen	Vesiehoitosuunnitelmassa esitetyt tavoitteet ovat tärkeitä. Toisaalta suunnittelujakso (6 v) on melko lyhyt, jotta hitaat luonnonprosessit olisivat ehtineet vaikuttaa näkyvästi vesien tilaan. Käytännön toimenpiteet hajakuormituksesta kärsivien vesistöjen valuma-alueilla ja vesistöissä ovat harvoin mittaluokaltaan niin suuria, että niiden välitön vaikutus näkyisi vesien tilassa heti tai olisi edes mitattavissa. Näin ollen VHS-raportointi näyttää helposti siltä, ettei vesien tila olisi parantunut tai että toimenpiteillä ei ole vaikutusta. Tämä tavallisen kansalaisen silmissä saattaa vähentää motivaatiota ympäristöhoitotyöhön.	Vanajavesikeskus
			yleis	Käyttökelpoisinta materiaalia vesienhoitosuunnitelmassa ovat vesientilatiedot (luokittelu) sekä osa taustaselvityksistä (esim. kuormitustiedot). ToimenpideoSION vaikuttavuus on selvästi huonompi.	Vanajavesikeskus
				Vesienhoitosuunnitelmien tunnettuutta ja vaikuttavuutta olisi hyvä tutkia suunnitelmakauden 2016-2021 lopulla. Tällä hetkellä asiakirjat ja niiden sisältö ovat huonosti tunnettuja sellaisten toimijoiden keskuudessa, joiden ei työnsä puolesta tarvitse perehtyä asiakirjoihin.	Vanajavesikeskus
			toimenpiteet, rahoitus, tavoitteiden toteutuminen	ELY-keskusten kautta kulkeva kunnostusrahoitus avustusmallisena tulee lisäämään paperityötä sekä hankkeen toteuttajalta että rahoituksen myöntäjältä. ELY-keskusten asiantuntijaresurssien väheneminen ja avustusmenettely aiheuttanee sen, ettei kaikkialla ole löydettävissä sellaisia paikalliskumppaneita, jotka haluaisivat tai pystyisivät harrastuspohjalta vastaamaan mittavista hankkeista. Tämä tulee huomioida vesienhoitosuunnitelmien toimenpidetavoitteissa.	Vanajavesikeskus

			toimenpiteet, rahoitus, tavoitteiden toteutuminen	Valtion tulisi pohtia mahdollisuutta muuttaa vesitaloudellisiin lupiin liittyviä maksutaulukoita yleishyödyllisten lupien osalta ettei hyvä hanke tyssäisi siihen, ettei luvalla löydy hakijaa/maksajaa. Niissä kohteissa, joissa luvan hakija ei saa hankkeesta suoraa taloudellista hyötyä, tulisi harkita lupamaksujen poistoa tai vähintään niiden merkittävää alentamista.	Vanajavesikeskus
			Maatalous	Edellisellä suunnittelukaudella esitettiin, että uuden tukijärjestelmän tulee olla edeltäjäänsä yksinkertaisempi. Nyt näyttää käyneen päinvastoin. Erityisesti huoli koskee kotieläintiloja, jos tuottajat jättäytyvät pois ympäristökorvausjärjestelmän piiristä.	Vanajavesikeskus
			yleis	Asiakirjan alkuosassa voisi olla kartta, johon on nimetty suurimmat vesistöt, tärkeimmät asutuskeskukset ja pohjavesialueet. Tämä auttaisi lukijaa hahmottamaan alueet paremmin.	Vanajavesikeskus
			yleis	Kuntien nimet kartoilla parantaisivat karttojen luettavuutta	Vanajavesikeskus
			seuranta	Vesistöseurantojen resurssivähennysten ja seurantatiedon tarpeen lisääntyminen ovat vakavassa ristiriidassa keskenään. Kansalaisten vapaaehtoista seurantatyötä on mahdollista lisätä, mutta sen varaan ei voi laskea pitkien aikasarjojen keräämistä. Virallisen seurannan laatukriteerit näytteenotto- ja analyysiakkreditoinnista soveltuvat huonosti tavoitteeseen lisätä vapaaehtoistoimintaa seurannassa.	Vanajavesikeskus
			luokittelu	Tilaluokittelun kriteerimuutokset vaikeuttavat vesissä tapahtuneiden muutosten arviointia. Tekstissä tai kartalla tulisi selvästi osoittaa ne kohteet, joissa kriteerien muutos aiheutti tai jätti mahdollisen muutoksen näkymättä tilaluokituksessa.	Vanajavesikeskus
			Taloudellinen analyysi	Vedenkäytön taloudellinen analyysi käsittää suppeasti vain vesihuoltolaitosten talouslukuja. Mikäli tämä analyysi ylipäätään on tarpeen, sitä tulisi laajentaa.	Vanajavesikeskus
			Pohjavedet	Taulukoissa voisi olla maininta, mikäli pohjavesialueen aluerajaus on tehty tai sitä on muutettu tarkemman rakenneselvityksen perusteella.	Vanajavesikeskus

			Kuormitus	Pintavesien kuormituslaskelmissa voisi olla maininta eri mallien (VEPS, VEMALA) välisistä keskimääräisistä tuloseröistä. Tekstissä tulisi myös selvästi mainita, ettei edellisen suunnittelukauden ja tulevan suunnittelukauden kuormituslaskelmia voida verrata suoraan keskenään, koska ne on tehty eri menetelmillä.	Vanajavesikeskus
			Rahoitus	Uusien rahoituslähteiden käyttöön otto olisi suotavaa, mutta niiden suhteen on oltava realistisia. Nykyiset EU-ohjelmat heikensivät rahoitusmahdollisuuksia vesistöhankeisiin. Leader-rahoituksessa paikallisten toimintaryhmien kärkiteemat eivät sisällä vesistökunnostuksia. Säätiöiden ja vastaavien perustaminen on työlästä ja aikaavievää, mutta näyttää olevan tarpeellista, jotta saadaan ELYjen kunnostusavustuksille riittävä vakaita ja kassavarannoltaan omavaraisia vetäjiä ympäri Suomen.	Vanajavesikeskus
			yleis	Vesienhoitosuunnitelma on asiantunteva ja monipuolinen paketti vesien hoidosta ja vesien tilasta. Se on myös varsin vaativa lukijalle aineiston laajuuden vuoksi.	Hämeenlinnan kaupunki
	4			Vesienhoidon suunnittelun vaikuttavuus on keskeinen koko toimintaa oikeuttava kysymys. Asiakirjassa todetaan, että viranomaille on velvollisuus toimia toimivaltansa puitteissa vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Valitettavasti tämä ei aina toteudu. Vesienhoidon linkitys luvitukseen olisi saatava vahvammaksi.	Hämeenlinnan kaupunki
	35		vedenotto	Talousveden ottoon käytettyjen vesistöjen taulukosta puuttuu Hämeenlinnan Alajärvi, josta pumpataan vettä hajuun imeytettäväksi.	Hämeenlinnan kaupunki
	109	9.2.2.1		Tavoitteiden toteumataulukkoon tulisi kirjata näkyviin paikkoihin havaittavissa oleva latvajärvien heikentynyt tila. Metsätalouden tehostetulle vesiensuojelulle tulee saada selkeät vaatimukset.	Hämeenlinnan kaupunki
				Happamia sulfaattimaita löytyy muualtakin kuin Pohjanmaalta. Jatkossa tulisi selvittää happamien sulfaattimaiden tai vastaavien paljon ravinteita luovuttavien tai happamien maiden esiintymistä myös sisämaassa.	Hämeenlinnan kaupunki
	58		maa-aineksen otto	Myös Hämeenlinnassa ja Hattulassa on laajoja maa-ainesten ottoalueita. Maa- ja kiviainesten otolla on vaikutuksia myös pohja- ja pintavesiin.	Hämeenlinnan kaupunki

			yleis	Vesienhoitosuunnitelmassa on aiempaa paremmin otettu huomioon luontoarvoja ja toisaalta luonta uhkaavia biologisia tekijöitä kuten vieraslajeja.	Hämeenlinnan kaupunki
	70	5.3.1b	kalojen vaellusesteet	Kartta esittelee merkittäviä kalojen vaellusesteitä. Kartassa esitettyjen lisäksi vaellusesteitä on useissa muissakin paikoissa.	Hämeenlinnan kaupunki
	98			Arviota pienvesien tilasta olisi hyvä täydentää maininnalla lähtöaineiston niukkuudesta.	Hämeenlinnan kaupunki
				Pintavesille asetetuissa tilatavoitteissa huomiota kiinnittää, että varsinkin merkittävälle osuudelle vesistä on hyvän tilan tavoitetta myöhennetty jo ensimmäisellä vesienhoitokaudella vuosiksi 2021 ja 2027.	Hämeenlinnan kaupunki
	108			Vesienhoitosuunnitelmassa todetaan, että" toimenpiteiden toteuttaminen perustuu suurelta osalta vapaaehtoisuuteen, mikä on hidastanut toimeenpanoa alueella. Toimeenpanon rahoitusta ei ole turvattu suunnitelmassa esitettyä tarvetta vastaavaksi." Tämä tulee ottaa huomioon toista vesienhoitokautta suunniteltaessa.	Hämeenlinnan kaupunki
			Vesien tilatavoitteet	Kun vesille asetetaan tilatavoitteita, tulee niiden asettamisessa ottaa jatkossa huomioon laajemmin vesistön ekologinen tila ja hyödyntää kerättyjä biologisia aineistoja eikä perustaa tavoitteenasettelua vain vesikemiaan. Myös luontotyyppien merkitystä tulisi jatkossa korostaa.	Hämeenlinnan kaupunki
				Kokonaistyyppi- ja kokonaisfosforipitoisuuden vähennyskerrat ovat sinällään mielenkiintoisia, mutta ei ehkä käytäntöön suoraan sovellettavia.	Hämeenlinnan kaupunki
			Toimenpiteet/maatalou	Maataloudelle esitetyt vesienhoitotoimet ovat sinällään oikeansuuntaisia, mutta toimien välttämättömäksi perälaudaksi tulee saada ympäristönsuojelulain vesiensuojelupykälien uudelleen muotoilu. Kuntien ympäristönsuojelumääräykset eivät kykene yksin tätä ongelmaa ratkaisemaan.	Hämeenlinnan kaupunki
	172	10.3.13b		Ajantasaisen tiedon saaminen kentälle vesistökuunnostusasioissa on ensiarvoisen tärkeää. On olennaista tietää, mitkä toimet eivät ole soveltuvia tai ollenkaan tehokkaita. Taulukossa huomio kiinnittyy vähäiseen ehdotettujen pienten järvien ja purojen kunnostuksen määrään.	Hämeenlinnan kaupunki

	178	10.3.2015	maankäyttö	Ehdotustaulukossa on huomioitu vain pohjaveteen liittyvät maankäyttöasiat. Myös pintavesiensupjelu tulee huomioida ja sisällyttää taulukkoon liitettäväksi ehdotuksiksi.	Hämeenlinnan kaupunki
			vaellusesteet	Vaellusesteiden poistaminen on erittäin tärkeää. Ylöspain suuntautuvan vaelluksen mahdollistaminen ei kuitenkaan aina riitä, vaan on turvattava myös kalojen kulku alavirtaan. Huomiota tulee kiinnittää myös pienten vesien vaellusesteiden poistamiseen. Taimen pystyy lisääntymään hyvinkin pienissä puroissa kun esteettömyys turvataan.	Hämeen Vapaa-ajankalastajapiiri ry
			pohjavedenoton vaikutukset	Pohjavedenoton vaikutuksia mietittäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden riittävyyteen, sillä latvapuroissa veden riittävyys on ehto niissä elävien kalakantojen säilymiselle.	Hämeen Vapaa-ajankalastajapiiri ry
			toimenpiteet	Pintavesien tilaa huonontavat tekijät on vesienhoitosuunnitelmassa kattavasti selvitetty ja ongelmat on tunnistettu. Jotta pintavesien tilaa saadaan tehokkaasti parannettua, tulee vapaaehtoisuuteen perustuvien toimien sijaan ryhtyä toteuttamassa vesien tilan parantamista lainsäädännöllisin keinoin.	Hämeen Vapaa-ajankalastajapiiri ry
			toimenpiteet	Kalakannan rakenne vaikuttaa merkittävästi vesistön ekologiseen tilaan. Vesialueiden omistajien tulee järjestää kalastus niin, että kalakannat eivät pääse vinoutumaan ja, että vesistä löytyy riittävästi suurikokoisia petokaloja.	Hämeen Vapaa-ajankalastajapiiri ry
				Vesienhoitosuunnitelma on asiantunteva ja monipuolinen paketti vesien hoidosta ja vesien tilasta. Se on myös varsin vaativa lukijalle aineiston laajuuden vuoksi.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
				Vesienhoitosuunnitelman linkitys luvitukseen on saatava vahvemmaksi.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
				Metsätalouden tehostetulle vesienhoitosuunnittelulle ja toimille tulee saada selkeät vaatimukset. Nykyisin varsin vaatimattomat suunnitelmat merkitään tehostetuiksi.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
				Happamia sulfaattimaita löytyy muualtakin kuin Pohjanmaalta. Jatkossa tulisi selvittää happamien sulfaattimaiden tai vastaavien paljon ravinteita luovuttavien tai happamien maiden esiintymistä myös sisämaassa.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
	173			"Selvitetään arvokkaiden vesi- ja rantaluontotyyppien suojelua koskevien säädösten tarkistamistarvetta luonnonsuojelu-, vesi- ja metsälainsäädäntöä kehitettäessä" kuulostaa hyvältä.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri

			Tilatavoitteiden saavutt	Pintavesien tavoitetilan saavuttamisessa sinänsä kunnianhimoisen tavoitteidenasettelun toteutumattomuus kertoo, että panostus vesienhoitotoimiin ei ole ollut riittävää.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
	117			Turvetuotanto on merkittävästi alapuolisten vesien tilaan vaikuttava toimi. Soidensuojeluohjelman toteuttaminen olisi todella tärkeää Etelä-Suomen vähäisillä säästyneillä soilla. Soita tulee jättää myös metsäojitusten ulkopuolelle monimuotoisuus, ilmastollisista ja vesiensuojelullisista syistä.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
	189		Poikkeamat tilatavoitteen saavuttamisessa	Terminä tekninen kohtuuttomuus ei ole selkeä. Myös luonnon olosuhteiden ylivoimaisuutta terminä tulisi täsmentää.	Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
			Kuormitus	Lukuarvot vesistöihin kulkeutuvasta kiintoaineen ja humuksen kokonaismääristä ja sektorikohtaisista määristä puuttuvat kaikista vesienhoitosuunnitelmista. Tämä on vakava puute toimenpiteiden kohdistamista ja vaikutusten seuranta ajatellen.	Vapo Oy
			Kuormitus	Kaikissa vesienhoitosuunnitelmissa kuvataan kiitettävästi vesistöjä kuormittavien typen ja fosforin määrät, myös toimialoittain. Se mahdollistaa toimialakohtaiset kehittämissuunnitelmat ja suunnitelmien toteutumisen seurannan.	Vapo Oy
				Mihin tietoihin ja selvityksiin maininnat turvetuotannon huomattavasta kuormituksesta perustuvat?	Vapo Oy
			Kuormitus	On harhaanjohtavaa verrata turvetuotannon kuormitusta luonnontilaisen suon kuormitukseen, koska turvetuotanto on tänä päivänä ohjattu pois luonnontilaisilta soilta niin, että turvetuotantoa harjoitetaan vain ihmisen muuttamalla, pääasiassa metsäojitetuilla turvemilla.	Vapo Oy
			Kuormitus	Esityksiä pitäisi konkretisoida luvuin ja tavoitearvioin, muussa tapauksessa väitteet ovat vailla merkitystä.	Vapo Oy

			Kuormitus	<p>Vesienhoitosuunnitelmien mukaan myös vaikuttavan vesistöjen tummumiseen. Vaikutusta voi olla, mutta onko se merkittävää? Pitkäaikaisten tutkimusten mukaan vedet ovat tummumassa kaikkialla pohjoisella pallonpuoliskolla. Vesistöjen näkösyvyydet ovat seurantojen mukaan puolittumassa. Samaa kehitystä todentavat suuren yleisön huomiot mm. yleisönosastonkirjoituksissa. Tällaiset pitkäaikaisten seurantojen tulokset vesistöjen tummumisesta ja tutkijoiden arvelemat syyt (talvien lyheneminen, happosateiden vaikutuksen loppuminen, sateisuuden lisäys) tulisi ehdottomasti todeta vesienhoitosuunnitelmissa yleisen tietouden lisäämiseksi ja kokonaiskuvan luomiseksi.</p>	Vapo Oy
			Kuormitus	<p>Vapo on osaltaan tehnyt merkittävät ympäristösitoumukset vesistökuormituksensa vähentämiseksi. Tähän liittyen Vapo on toteuttanut turvetuotantoon suunnitelluilla 80 metsäojitetulla suolla ennakkotarkkailua vähintään vuoden ajan. Edellä todettujen raporttien perusteella vesienhoitosuunnitelmia on täydennettävä valtakunnallisilla, alueellisilla ja sektorikohtaisilla kiintoaine- ja humuskuormitustiedoilla. Näiden tietojen perusteella toimialojen vaikutusta ja veloitteita on arvioitava uudelleen tutkittuun tietoon perustuen.</p>	Vapo Oy
			Kuormitus, Pohjavedet	<p>Suunnitelmissa tulisi todeta, että turvetuotannon ympäristölupaharkinnassa automaattisesti huomioidaan luokitellut pohjavesialueet ja uusia turvetuotantoalueita ei käytännössä sijoiteta pohjavesialueille niin, että ne vaarantaisivat pohjavesialueita. Vesienhoitosuunnitelmien pohjavesikirjaukset turvetuotannon osalta tulisivat tämän vuoksi päivittää ja niistä tulisi poistaa uhkakuvat, joita ei ole olemassa.</p>	Vapo Oy

				<p>Vapo esittää seuraavia tulvasuojeluarvoja (vaikutukset tulvariskien hallintaan) turvetuotannon vesienkäsittelyratkaisuille: vesiensuojelun perusrakenteet 9 - kommentti: perustelu numeroarvolle: vrt. suunnitelmissa arvotetut metsätalouden rakenteet pintavalutuskenttä, ei pumppausta 5 - kommentti perusteluihin: tämä rakenne säännöstelee virtaamia toisin kuin perusteluissa on mainittu pintavalutuskenttä, pumppaus 9 - kommentti perusteluihin: tämä rakenne säännöstelee virtaamia toisin kuin perusteluissa on mainittu virtaaman säätö 7 turvetuotantoalueiden jälkikäyttö, esim. kosteikko 10 - kommentti: jälkihoito on väärä termi, tulisi olla jälkikäyttö</p>	Vapo Oy
			yleis	<p>Turvetuotantoa ei tarvitse eikä pidä kategorisesti kieltää hyvässä tai erinomaisessa tilassa olevien vesistöjen valuma-alueilta. Turvetuotanto on ympäristöluvan varaista toimintaa. Sen aiheuttama ainekuormitus sekä vesistövaikutukset arvioidaan riittävän luotettavasti ympäristölupa- ja/tai YVA-prosesseissa ja toiminnan vaikutuksia tarkkaillaan tiheävälisesti ja säännöllisesti.</p>	Vapo Oy
			toimenpiteet	<p>Vesienkäsittelymenetelmien kaksinkertaiselle yhdistämiselle ei ole perusteita. Tämän hetken kokemusten perusteella yhdistetty pintavalutuskenttä/kemikalointi - rakenteella ei saavuteta lisäarvoa puhdistustulosten osalta.</p>	Vapo Oy
			skenaarioarviot	<p>Vesienhoitosuunnitelmissa esitetyt skenaariovaihtoehdot ovat vaikeita ymmärtää. Erityisen haastavaa on ollut selvittää, mitä skenaariovaihtoehtoa suunnitelmissa on esitetty käytettäväksi.</p>	Vapo Oy
			skenaarioarviot	<p>Valitut skenaariot ja niiden vaikutus tulisi esitellä selkeämmin.</p>	

			skenaarioarviot	Skenaariossa HZ on seuraava tavoite: "Pistekuormittajien vaatimustasoa kehitetään tarvittaessa tiukentamalla nykyisiä lupaehtoja." Turvetuotannon lupaehdot ovat jo nyt hyvin tiukkoja ja tulisi huomioida, että lupaehtojen kiristäminen voi vaikeuttaa turvetuotantoa ja luvitusta entisestään ilman, että vesistöjen tilaan saadaan oleellista parantumista.	Vapo Oy
			vesienhoitosuunnitelmi ien prosessin sujuvuus	Eri alueilla on suunnitelmien valmistelussa organisoiduttu hyvin eri tavoin. Erittäin hyvä toimintamalli on turvetuotannon näkökulmasta ollut joko aluekohtainen yhteistyöryhmä tai osallistuminen hajakuormitustyöryhmän toimintaa. Kaikessa työssä on kuitenkin varottava sitä, ettei työskennellä liian yleisellä tasolla.	Vapo Oy
			yleis	Käytettävissä oleviin resursseihin nähden vesienhoitosuunnitelmiin on kerätty paljon tietoa, ja määrä lienee riittävä päätöksen tekoa varten.	Metsähallitus
			yleis	Vesienhoidon linjaukset ovat pääpiirteissään hyvin perusteltuja ja perustuvat hyvään tietopohjaan. Suunnitteluun on tarjottu osallistumismahdollisuuksia hyvin. Metsähallituksella on edustajia lähes kaikissa alueellisissa vesienhoidon yhteistyöryhmissä ja siten käytännön mahdollisuus vaikuttaa vesienhoitotyöhön. Ongelma voi olla, että sidosryhmillä ei ole välttämättä resursseja sulattaa ja käsitellä kaikkea tarjottua tietoa.	Metsähallitus
			yleis	Käsitteen "maa- ja metsätalous" käyttöä vesienhoidon suunnittelussa tulee välttää. Vesien tilaa kuvaavilta teemakartoilta näkee, että vesien tila on paras metsäseuduilla, ja huonoin maatalousvaltaisilla alueilla.	Metsähallitus
	39, 40			Sivulla 39 todetaan aivan oikein, ettei luonnonhuhutouma ole kuormitusta. Silti seuraavalla sivulla luonnonhuhutoumaa kuitenkin kutsutaan kuormitukseksi.	Metsähallitus
	43			Epäjohdonmukaisuus jatkuu sen suhteen mitä pidetään kuormituksena.	Metsähallitus
	47, 55			Metsätalouden aiheuttama riski pohjavesille lienee vähäinen.	Metsähallitus
	64			"Maa- ja metsätalouden" torjunta-aineiden käyttöä ei pidä arvioida, vaan maatalouden käyttöä. Käyttö metsässä on lähes olematonta, kuten sivulla 55 todetaankin.	Metsähallitus

	97			Metsien pienvesiluontokohteet on aika hyvin suojeltu nykyisillä metsä- ja vesilaeilla, joskaan suoja ei ole täydellinen.	Metsähallitus
	117			Metsätaloudelta ei puutu vesiensuojelua ohjaava lainsäädäntö, vaikka erillissäädöksiä ja lupakäytäntöä ei olekaan. Asia on, kuten sivuilla 142 ja 143 kerrotaankin.	Metsähallitus
	119			Metsähallitus on valtion liikelaitos, jonka tehtävät on jaettu liiketoimintaan ja julkisiin hallintotehtäviin. Metsähallituksen metsätalous on toiminnan harjoittamisen osalta rinnastettavissa metsäteollisuuden metsäosastoihin. Kaikelle toiminnalle asettaa puitteet Metsähallituslaki.	Metsähallitus
	143			Taulukossa uudistushakkuun ja lannoituksen tekstit ovat vaihtuneet keskenään.	Metsähallitus
	145			Metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteiden tarkkaa kohdentamista korostetaan täysin syytä. Panosten oikea kohdentaminen onkin tuloksellisuuden avain.	Metsähallitus
	150			Maatalouden paikkatietosovellukset mainitaan tekstissä, mutta puuttuvat taulukosta. GIS-sovelluksia ei juuri käytetä maatalouden vesiensuojelussa, vaikka näin olisi syytä tehdä.	Metsähallitus
				Joissakin Natura 2000 - ja suojelualueille laadituissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa on ehdotettu myös vesiensuojelua edistäviä toimenpiteitä, jotka olisi syytä huomioida vesienhoitosuunnitelmassa.	Metsähallitus

				<p>Pohjavesien osalta vesienhoitosuunnitelmassa ei ole huomioitu niitä muutoksia lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä, jotka koskevat pohjavesialueiden luokituksen muutoksia ja jotka ovat astuneet voimaan 1.2.2015 mutta valmisteltu vuosina 2013-2014. Koska nämä muutokset käsittelevät erityisesti pohjavesiin liittyvien luontoarvojen huomioimista ja aiheuttavat toimenpiteitä nimenomaan tulevilla vesienhoidon suunnittelukaudella, ne olisi ollut syytä käsitellä paremmin vesienhoitosuunnitelmassa.</p>	Metsähallitus
				<p>Vedenoton kannalta merkittävimmät pinta- ja pohjavesialueet ovat usein myös luonnonsuojelullisesti merkittäviä ja käytön ja suojelun tarpeet vaativat yhteensovittamista. Vedenottohankkeissa on huolehdittava, ettei vaaranneta pinta- ja pohjavesiriippuvaisia luontotyyppisiä. Vaikutusten arviointimenetelmien ja käytön ja suojelun yhteensovittamiseksi olisi syytä perustaa työryhmä tai alueellisia ryhmiä, joissa olisi myös luontopalvelujen edustus.</p>	Metsähallitus
5.2.4				<p>Kappaleessa on epä johdonmukaisuutta: "Kalankasvatuksen ravinnekuormituksen osuus läntisellä vesienhoitoalueella on kokonaisuudessaan pieni. Sillä voi kuitenkin olla paikallisia vaikutuksia, minkä vuoksi laitosten sijainninohjaus ja vesiensuojelutoimenpiteet ovat erityisen tärkeitä" ja viimeinen lause "Kalankasvatus on merkittävä paikallinen ravinnekuormittaja varsinkin Saaristomerellä." kumoavat osin toisensa eivätkä vahvista kalankasvatuksen osuutta paikoin huomattavanakin paikallisena pistekuormittajana. Pyrkimys parantaa kalankasvatuksen kannattavuutta keskittämällä tuotantoa entistä suurempiin laitoksiin on sekin ristiriidassa päästöjen vähennystavoitteiden kanssa paikallisessa mittakaavassa.</p>	Metsähallitus

			Toimenpiteet	Ylipäättään ehdotuksen toimenpidelinjaus on liian hienovarainen. Päättymässä olevan suunnittelukauden toimenpiteet ovat pääosin olleet riittämättömiä (kpl 9.3.3 s. 117) ja tulevan suunnittelukauden kaikkien tarvittavien toimenpiteiden toteutumiseen on pyrittävä nykyistä määrätietoisemmin, jotta vesien tilaa voidaan parantaa. Tämä edellyttää luvun 10.6 ympäristötavoitteita painottavan vaihtoehdon H i soveltamista.	Metsähallitus
			Toimenpiteet	Ehdotettujen toimenpiteiden ja niiden perusteluiden tulisi olla niin selkeästi esitettyjä, että muutkin kuin ympäristöalan toimijat ymmärtävät, mihin ne tähtäävät.	Metsähallitus
			yleis	Vesienhoitosuunnitelmat ja niihin liittyvät toimenpideohjelmat ovat tärkeä osa vesien tilan parantamiseen tähtäävää EU:n ohjelmaa.	Energiateollisuus ry
			Toimenpiteet	Kustannustehokkuuden tulee olla toimenpiteiden valinnassa pääkriteeri. Hyvänä lähtökohtana on sektoreiden välinen yhteistyö ja toimenpiteiden toteuttaminen kustannustehokkuuden mukaisessa järjestyksessä.	Energiateollisuus ry
			Toimenpiteet	Suunnitelmissa mainitaan, että julkista rahoitusta vesien hoitoon ei olla lisäämässä vaan päinvastoin supistamassa, vaikka hyvän tilan saavuttamiseen tarvittavia toimenpiteitä on runsaasti. Tämä on hyvin huolestuttavaa, koska nimenomaan julkinen rahoitus mahdollistaa toimenpiteiden toteuttamisen kustannustehokkuuden mukaisessa järjestyksessä.	Energiateollisuus ry

			Toimenpiteet	<p>Kalaston tilaa parantavien toimenpiteiden keinovalikoiman ja vaikuttavuuden arvioinnin tulee olla paremmin linjassa uusien tutkimustulosten kanssa. Vesienhoitosuunnitelmissa tuleekin selkeämmin huomioida, että kestävä kalakanta voidaan erityisesti vaelluskalojen osalta saavuttaa vain kun keinovalikoimaan kuuluu vaellusesteiden poiston, kalateiden, kalahissien ja ohitusuomien sijaan tai lisäksi emokalojen ylisiirrot, poikastuotantoalueiden kunnostukset, kalaistutukset, tuki-istutukset ja kalastuksen säätely. Viimeisimpien tutkimusten mukaan erityisesti suurissa rakennetuissa joissa luontainen lisääntyminen on mahdollista palauttaa vain osittain eli kestävä kanta vaatii edelleen myös istutuksia. Esitämme, että suunnitelmiin kirjataan, että kestävä vaelluskalakanta voidaan saavuttaa monipuolista keinovalikoimaa käyttäen. Kalatie tai ohitusuoma ei saa olla itse tarkoitus, vaan yksi useista keinoista vaelluskalakantojen elvyttämisessä. Ensivaiheessa on varmistettava vaelluskalojen lisääntymismahdollisuudet esimerkiksi poikastuotantoalueiden kunnostuksen ja ylisiirtojen avulla. Siksi tarvitaan mittavaa seurantaa ensimmäisten toimien toimivuudesta ennen kalatien rakentamista.</p>	Energiateollisuus ry
			Toimenpiteet	<p>Säännöstelyrajojen joustavuuden lisääminen ottamaan huomioon muuttuneet ilmasto-olosuhteet on erittäin kannatettava toimenpide.</p>	Energiateollisuus ry
			Toimenpiteet	<p>Uuden EU:n yhteisen CIS –ohjeen mukaisesti vesienhoitosuunnitelmissa ekologisen virtaaman määritelmänä tulee olla: "amount of water required for the aquatic ecosystem to continue to thrive and provide the services we rely upon". Siis vaatimusta mahdollisimman luonnonmukaisesta virtaamavaihtelusta ei ole. Sitä ei tule kirjata myöskään suunnitelmiin. Lisäksi uuden ohjeen mukaisesti ekologinen virtaama tulee määritellä vain luonnonmukaisissa vesimuodostumissa.</p>	Energiateollisuus ry

			Toimenpiteet	Hiljattain uusittu vesilaki mahdollistaa jo lupaehtojen muuttamisen sekä vaelluskalojen elinolosuhteiden parantamisen tapauskohtaisen harkinnan perusteella sekä olemassa olevia lupia muuttamalla, että uusien hankkeiden lupaharkinnassa. Tätä käytäntöä ei pidä muuttaa, eikä vesilain muuttamisen ole tarvetta.	Energiateollisuus ry
			Toimenpiteet	Turvetuotannon toimenpiteiden valinnan pitää perustua mittaustuloksiin. Kiintoaineen ja humuksen määrästä ei ole vesienhoitosuunnitelmissa esitetty konkreettisia lukuja. Tämä on vakava puute, sillä asiaan kohdistuu suuren yleisön mielenkiinto ja suunnitelmissa toimenpiteitä kohdistetaan kiintoaineen ja humuksen määrien vähentämiseen. Suunnitelmissa esitettyjä väitteitä pitääkin konkretisoida luvuin ja tavoitearvoin. Vesistöjen kiintoaine- ja humuskuormituksista on olemassa konkreettista tietoa.	Energiateollisuus ry
			Toimenpiteet	Lisäksi on harhaanjohtavaa verrata turvetuotannon kuormitusta pelkästään luonnontilaisen suon kuormitukseen. turvetuotannon aiheuttamaa kuormitusta tulee ensisijaisesti verrata tuotantoa edeltävään kuormitukseen. Suunnitelmien tekstit on tarkistettava näiltä osin.	Energiateollisuus ry
			Toimenpiteet, Seuranta	Suunnitelmissa esitetään yhtenä toimenpiteenä, että turvetuotannon vesistötarkkailua tulisi lisätä jatkuvatoimisilla mittauksilla. Tähän ei nähdäksemme ole perusteita.	Energiateollisuus ry
			yleis	Vesienhoitosuunnitelmassa kerrotaan toimenpiteistä yleisellä tasolla, mutta niistä ei käy ilmi mihin konkreettisiin hankkeisiin toimenpiteet kohdistuvat. Tämä ei aina selviä myöskään toimenpideohjelmista. Toimenpiteiden mielekkyyttä on osin mahdotonta arvioida, jos ei ole tiedossa miten ne on aikomus kohdistaa. Jotta suunnitelman kustannustehokkuutta olisi mahdollista kommentoida, tulisi toimenpiteiden, niiden kustannusten ja vaikutusten olla nähtävissä.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Vesilaitosyhdistys ehdottaa, että suunnittelun resurssija kohdennettaisiin erityisesti pohjavesien suojeluun pohjavesien suojelun toimenpiteiden tehostamiseksi.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry

			Toimenpiteet	Vesilaitosyhdistys ehdottaa, että vesienhoitosuunnitelmassa painotetaan mahdollisuutta periä eri suuruisia liittymis- ja perusmaksuja eri alueilla kustannusten oikean kohdentamisen tai aiheuttamisperiaatteen toteuttamiseksi.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Yhdyskunnille osoitetut perustoimenpiteet kuvaavat vesihuoltolaitosten normaalia toimintaa ja ovat kannatettavia.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Yhdyskunnille ehdotetaan useita täydentäviä toimenpiteitä. Yleisesti ottaen täydentävät toimenpiteet ovat näkemyksemme mukaan realistisia ja relevantteja. Kuitenkaan vesienhoitosuunnitelmassa ei tule sitovasti edellyttää epätaloudellisten hankkeiden toteuttamista, vaan hankkeiden toteutuksen osalta on syytä tuoda esiin siihen liittyvät reunaehdot, kuten rahoitustarve.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Suunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota viemäriverkostoon liittyneiden kiinteistöjen ja yleisten alueiden toimenpiteisiin sade- ja sulamisvesin johtamiseksi hulevesiviemäriin tai muuhun hulevesijärjestelmään aina kun se on mahdollista. Ehdotamme, että suunnitelmaa täydennetään tältä osin.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Yhdyskuntajätevesiasetuksessa edellytetään kokonaistypenpoistoa yli 10 000 AVL:n laitoksilla, mikäli niiden kuormitus kohdistuu typpiherkkään vesistöön. Kokonaistypenpoiston vaatimuksia ei tule soveltaa alle 10 000 AVL:n jätevedenpuhdistamoihin.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Mikäli jätevedenpuhdistamolta edellytetään ammoniumtypenpoistoa, tulee vaatimuksen olla perusteltavissa purkuvesistön happiolosuhteilla.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Vesienhoitosuunnitelmassa on syytä korostaa, että hygienisoinnin tarve tulee tarkastella tapauskohtaisesti ja velvoite hygienisointiin määrätä vain niille jätevedenpuhdistamoille, joilla siihen on perustelluista ja todennetuista syistä tarvetta.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry

			Toimenpiteet	Lisäksi vesienhoitosuunnitelmassa on tuotu esiin, että epidemiauhka voi laukaista tarpeen jätevesien desinfiointiin myös sellaisilla puhdistamoilla, joilla ei ole tarvetta jätevesien hygienisointiin normaalisti. Tällainen tilanne on ymmärtääksemme hyvin harvinainen ja tästä syystä tarpeetonta nostaa esiin vesienhoitosuunnitelmassa. Ehdotamme, että viittaus epidemiauhkasta aiheutuvaan hygienisointitarpeeseen joko poistetaan tai tuodaan selkeästi esiin, että tällaisessa tapauksessa kyseessä on poikkeuksellinen tilanne.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Ravinteiden poiston tehostaminen suositussopimuksen keinoin: suositussopimus perustuu vapaaehtoisuuteen ja kannustaa kustannustehokkain keinoin vähentämään kuormitusta. Jos laitos puhdistusta vapaaehtoisin toimin, sopimus suosittaa, että toimet otetaan huomioon lupaehtoja tarkistettaessa. Lupaehtojen kiristymisen sijaan parempi puhdistustulos saavutettaisiin vesihuoltolaitosten omaehtoisilla tehostamistoimilla. Edellä mainitut näkökohdat on suositeltavaa lisätä vesienhoitosuunnitelmaan.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Täydentäväksi toimenpiteeksi on ehdotettu vesihuoltolaitosten viemäriverkoston kuntokartoitusta pohjavesialueilla. Toimenpide on kannatettava, jotta viemäriverkoston kunnonhallinnassa kiinnitetään pintavesien lisäksi huomioita myös mahdollisiin pohjavesivaikutuksiin. Toimenpidettä tulee yhtäläisesti edellyttää yksittäisiltä kiinteistöiltä niiden tonttijohtojen ja omien jätevesijärjestelmien osalta sekä vesiosuuskunnilta tai muilta pienimuotoisten verkostojen haltijoilta. Tältä osin suunnitelmaa tulisi siis täydentää.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Haja-äsatusalueiden viemäroinnissä tulee ottaa huomioon viemäroinnin teknis-taloudellinen toteutettavuus, vesiensuojelullinen kustannustehokkuus ja yhdyskuntarakenteen kehittyminen. Suunnitelmassa on syytä ottaa huomioon vesihuoltolain 10§:n muutoksen vaikutukset.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Haitallisten ja vaarallisten aineiden päästöjen rajoittamisen toimenpiteet tulee lähtökohtaisesti kohdistaa niiden käyttökohteeseen.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry

			Toimenpiteet	<p>Ohjauskeinoksi on ehdotettu, että yhdyskuntajätevesien lupamenettelyssä veloitetaan yli 10 000 asukkaan puhdistamot selvittämään haitallisten ja vaarallisten aineiden päästöt. Lisäksi todetaan, että luvassa asetetaan tarvittaessa ainekohtaiset päästörajat ja veloitetaan luvansaajat tarkkailemaan vesistövaikutuksia. Ehdotamme, että tältä osin ohjauskeino muutetaan seuraavasti: Poistetaan lause: Luvassa asetetaan tarvittaessa ainekohtaiset päästörajat ja veloitetaan luvansaajat tarkkailemaan vesistövaikutuksia. Lisätään lause: Luvassa määrätään tarvittaessa sekoittumisvyöhykkeestä ja veloitetaan luvansaajat tarkkailemaan vesistövaikutuksia.</p>	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	<p>Nyt suunnitelmassa esitetty lause ainekohtaisista päästörajasta osioon, jossa käsitellään haitallisten ja vaarallisten aineiden esiintymistä, vaan jää erilliseksi ja epämääräiseksi. Viittaus ainekohtaisiin päästörajoihin ohjaa toimenpiteet kalliisiin ja resursseja kuluttaviin jälkikäsitteilyratkaisuihin sen sijaan, että päästöjen rajoittamiseen pyrittäisiin kustannustehokkain päästölähteellä tapahtuvin toimenpitein.</p>	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	<p>Karkeasti arvioituna haitta-aineiden poistaminen voi kaksinkertaistaa jätevesien käsittelyn kustannukset. Tällaisten ratkaisuiden kustannushyötytarkastelua ja vertailua muiden vaihtoehtoisten toimenpiteiden kustannushyötyihin ei tietääksemme ole tehty. Ohjauskeinoksi ei tule esittää toimenpiteitä, joiden kustannushyötyvaikutuksia ei ole selvitetty.</p>	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	<p>Lainsäädännön mahdollistamia lieventämisen mahdollisuuksia tulee hyödyntää silloin, kun se on tarpeen kohtuuttomien ratkaisuiden välttämiseksi.</p>	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	<p>Vaikka tällä hetkellä jätevedenpuhdistamojen purkualueille ei tietojemme mukaan ole määritelty sekoittumisvyöhykkeitä, on vesienhoitosuunnitelmassa syytä tuoda esiin asetuksen 1022/2006 pykälän 6 b mukainen mahdollisuus ympäristölaatuunormeista poikkeamiseen sekoittumisvyöhykkeellä.</p>	Suomen Vesilaitosyhdistys ry

			Toimenpiteet	Pohjaveden suojeleusuunnitelmat ja seuranta: suojeleusuunnitelmien laadintaan ja päivittämiseen ohjattava valtion tuki pitäisikin kuntien lisäksi voida ohjata muillekin suunnitelmatyötä koordinoiville tahoille.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Suunnitelmassa esitetään toimenpiteinä pohjavesialueiden tai niiden osien rakenneselvitysten laatimista sekä pohjavesiseurannan lisäämistä. Kalliiden rakenneselvitysten tekemiseen tarvitaan jatkossakin valtion rahoitusta. Ehdotettujen toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioimiseksi olisi tärkeää nähdä, mille alueille vesienhoitosuunnitelmassa esitetyt suojeleusuunnitelmien laatimiset ja päivitykset sekä rakenneselvitykset kohdistuvat.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Suunnitelmassa esitetyn mukaisesti toiminnanharjoittajia pitäisi velvoittaa pohjavesialueiden yhteistarkkailujen järjestämiseen, jotta resursseja käytettäisiin mahdollisimman tehokkaasti mahdollisimman kattavan kuvan saamiseksi pohjavesialueen tilasta ja sen kehittämisestä. Kuntien ympäristönsuojeleviranomaisia olisi hyvä ohjata kehittämään ja edistämään yhteistarkkailujen järjestämistä kuntiensa alueella, jotta ne yleistyisivät.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Toimenpiteiden ohjausta, toteuttamisen seuranta ja rahoitusta pitäisi lisätä toisella hoitokaudella haluttujen vaikutusten aikaansaamiseksi. Joidenkin sektoreiden osalta olisi tärkeää esittää selvitysten ja arviointien lisäksi konkreettisia toimenpiteitä pohjavesiriskien poistamiseksi. Esimerkiksi eri toimijoiden kemikaali- ja öljysäiliöistä aiheutuvien riskien poistaminen tai hautausmaiden hoitotoimenpiteiden ympäristömerkin mukaisuus ovat konkreettisia ja kannatettavia toimenpiteitä.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Liikenteen pohjavesisuojausten rakentaminen on edullista ja tehokasta pohjavesien suojeleua, jonka määrärahojen riittävyyteen vesienhoitosuunnitelmassa pitäisi kiinnittää huomioita.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Monet maa- ja metsätalouden sekä turvetuotannon ehdotetut toimenpiteet (mm. ravinteiden käytön hallinta, kasvinsuojeleuaineiden käytön vähentäminen) voivat oikein toteutettuina vaikuttaa myönteisesti myös pohjavesiin, mikä olisi syytä tuoda toimenpiteiden yhteydessä esiin.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry

			Toimenpiteet	Maalämpöjärjestelmien yleistymisen myötä toimenpiteissä on syytä olla mukana maalämpöjärjestelmien pohjavesialueelle sijoittamisessa huomioitavat suositukset. Ohjauskeinoin pitää varmistua, että tieto suosituksista jalkautetaan tehokkaasti kuntiin.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Vesienhoidossa pitää huomioida ja arvottaa vesienhoidon tavoitteiden lisäksi vaikutukset vedenhankinnan turvaamiseen.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Pohjavedenoton perustoimenpiteenä on esitetty vedenottamon suoja-alueen perustamista tai olemassa olevan suoja-alueen tarkistamista. Menettelyn raskauden ja siitä aiheutuvien kustannusten vuoksi suoja-alueiden perustaminen pitää tehdä tapauskohtaisen harkinnan mukaan ja vedenottajan tarpeesta. Suunnitelmassa ei ole yksilöity ehdotettuja suojaalueiden perustamisen kohteita.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet, Seuranta	Vesilaitokset seuraavat raakaveden laatua toimitettavan talousveden turvallisuuden näkökulmasta ja siihen velvoittaa myös vesihuoltolain selvilläolo- ja tarkkailuvelvoite. Niiden tehtäväksi ei voida säilyttää muuta kuin edellä mainittua vesilaitosten oman toiminnan kannalta tehtävää seuranta.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet	Maankäyttöä koskevat toimenpiteet: Rakennetuilla alueilla pitää huomioida katettujen pintojen määrä ja pyrkiä ratkaisuihin, jotka minimoivat vaikutukset pohjaveden muodostumiseen. Asia pitäisi lisätä toimenpiteenä suunnitelmaan.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry
			Toimenpiteet, Seuranta	Valtion tulee osoittaa riittävästi rahoitusta vesien tilan seurantaan, jotta toimenpiteet osataan kohdistaa kustannustehokkaasti ja kokonaistaloudellisesti oikein.	Suomen Vesilaitosyhdistys ry

			yleis	<p>Jatkossakin valmistelu on perustettua toteuttaa avoimessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa vesienhoitoalueittain. Lähtökohtana suunnitelmissa olisi hyvä olla pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet. EU-raportointiin tarvittava tieto tullee jatkossakin tuottaa EU- säännösten mukaisesti kuusivuotiskausittain, mutta kiinnostavinta eri sidosryhmien kannalta lienee toteutetut toimenpiteet sekä mahdollisimman pitkälti mittaus- ja tutkimusaineistoon pohjautuva kokonaiskuva ja tieto vesistöjen tilasta, tilan arviointi- ja luokittelu-perusteista sekä tilan parantamiseksi toteutetuista toimenpiteistä ja niiden aikatauluista. Toimenpiteet tulisi suunnitella pitkäjänteisesti, väliarviointien ollessa</p>	INFRA ry
			Toimenpiteet	<p>INFRA ry yhtyy näkemykseen että soran oton osalta tulisi vesienhoitoalueilla selvittää sellaiset ympäristön-, luonnon- ja pohjavedensuojelun kannalta turvalliset alueet, joilta voidaan ottaa soraa tehokkaasti mukaan lukien pohjavedenalainen otto. Näiden selvitysten tulisi kattaa kaikki vesienhoitoalueet.</p>	INFRA ry
			Toimenpiteet	<p>On erittäin tärkeää huomioida maankäytönsuunnitelmissa riittävä kiviainesten ottoalueiden sekä ylijäämämaiden läjitysalueiden määrä ja sijainti. INFRA ry toivoo että POSKI – hankkeiden tulokset vietäisiin käytäntöön lisäämällä vähintäänkin maakuntakaavoihin löydetty ottoalueet. Kiviaineshuollon suunnittelemiseksi olisi kuitenkin hyvä saada myös yleiskaavatasoisia suunnitelmia. Maa-ainestenoton yleissuunnittelua tulisi tehdä yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa, jotta ehdotetut alueet olisivat myös käytännössä soveltuvia maa-ainesten ottoon. Myös kiviainesten kierrätysalueet tulee suunnitella ja merkitä kaavoihin.</p>	INFRA ry
			Seuranta	<p>Maa-ainesten oton pohjaveden tarkkailutietojen toimittaminen on pitkälti manuaalista. INFRA ry yhtyy toiveeseen kehittää tietojärjestelmiä ja tiedonsiirtoa. Toiminnanharjoittajien velvoitetarkkailutulokset tulisi jatkossa saada siirrettyä tutkimuslaitoksilta suoraan POVET- järjestelmään, jolloin tuloksia voitaisiin hyödyntää paremmin. Nyt maa-ainesten ottajat tekevät laajaa velvoitetarkkailua, jonka tulokset jäävät pahimmassa tapauksessa kunnallisen viranhaltijan kaappiin pölyttymään.</p>	INFRA ry

			Seuranta	Myös jatkossa ympäristöluvan tulee olla ainoa paikka, jossa tarkkailuvelvoitteista määrätään.	INFRA ry
			yleis	Vesistöalueiden vesienhoitosuunnitelmat muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, eikä suuria eroja vesienhoitosuunnitelmien välillä ole. Tämä on hyvä asia sekä toimenpiteiden tehokkuuden että valtakunnallisen toimintaympäristön kannalta.	UPM-Kymmene Oyj
			yleis	Pidämme hyvänä toimintamallia, jossa vesienhoitosuunnitelmien sisältö muodostuu aluetason suunnitelmista, ja näitä täydentävät toimenpideohjelmat määrittävät tapauskohtaiset toimet vesien hyvän tilan saavuttamiseksi.	UPM-Kymmene Oyj
Vesistöjen kunnostus, säännöstely ja rakentaminen				Mikäli uomassa on esimerkiksi vaelluseste, tavoitteena on vesieliöstön vapaan liikkumisen turvaaminen. Tavoitteena ei pitäisi olla vesieliöstön vapaa liikkuminen vaan vaelluskalojen luontainen lisääntyminen ja vahvat kalakannat, kuten kansallisessa kalatiestrategiassa. Tämä tulee järjestää monipuolista keinovalikoimaa käyttäen. Vasta poikastuotannon onnistumisen varmistuttua kalatien rakentaminen voi olla järkevää.	UPM-Kymmene Oyj
Vesistöjen kunnostus, säännöstely ja rakentaminen				Toinen säännöstely- ja vesirakentamissektorin kahdesta määritellystä toimenpiteestä on kalankulkua helpottavat toimenpiteet. Tulisi ottaa huomioon, että jos tavoitteena on vaelluskalojen luontainen lisääntyminen ja vahvat kalakannat, pelkkä kalankulun helpottaminen ei toimenpiteenä ole riittävä. Pitkän aikavälin tavoitteen tulisi olla vahvat kalakannat ja niiden luontainen lisääntyminen. Keinovalikoimana tulisi olla vaellusesteiden poiston, kalateiden, kalahissien ja ohitusuomien lisäksi emokalojen ylisiirrot, poikastuotantoalueiden kunnostukset, tuki-istutukset ja valvotut kalastusrajoitukset. Nykyisiä kalatalousmaksuja tulisi enenevässä määrin suunnata edellä mainittujen toimenpiteiden toteutukseen perinteisten kalanistutusten lisäksi.	UPM-Kymmene Oyj

Vesistöjen kunnostus, säännöstely ja rakentaminen				<p>Toinen säännöstely- ja vesirakentamissektorin kahdesta määritellystä toimenpiteestä on säännöstelykäytännön kehittäminen.</p> <p>Säännöstelyrajojen joustavuuden lisääminen ottamaan huomioon muuttuneet ilmasto-olosuhteet on erittäin kannatettava toimenpide.</p>	UPM-Kymmene Oyj
			Toimenpiteet	<p>Ympäristövirtaama: riittävää virtaamaa ei ole määritelty ja on epäselvää, viitataan tällä nykyisen jokiuoman virtaamaan vai pyritäänkö kuivan uoman vesitykseen. Ympäristövirtaama tulisi toteuttaa vain luonnonmukaisissa vesimuodostumissa.</p>	UPM-Kymmene Oyj
			Toimenpiteet	<p>Vesilain muutostarpeet, velvoitteet kalataloudellisten vahinkojen kompensoimiseksi, kalateiden rakentaminen: Nykyisen vesilain mukaan lähtökohtana on voimassa oleva lupa ja vakiintunut tilanne, jota voidaan lakiin perustuen muuttaa. Näin tulee edelleenkin olla.</p>	UPM-Kymmene Oyj
			Vesien tilaa heikentävä toiminta	<p>Vesienhoitosuunnitelmissa ei ole katsottu tarpeen asettaa metsäteollisuuden tuotantolaitosten päästöille vähentämistarpeita.</p> <p>Vesienhoitosuunnitelmien toteuttamisessa onkin huolehdittava siitä, että yleiset vähentämistarpeet, esim. ravinteiden osalta, eivät saa tulla läpäisyperiaatteella teollisuuden lupavaatimuksiksi.</p>	UPM-Kymmene Oyj
			Toimenpiteet	<p>Vesienhoitosuunnitelmissa esitettyjä onnettomuus- ja häiriötilanteiden varalle tehtäviä ympäristöriskikartoituksia sekä riskienhallintasuunnitelmia teollisuus laatii jo nykyisen lupiansa puitteissa.</p>	UPM-Kymmene Oyj
			Seuranta	<p>Suomessa prioriteettiaineiden ympäristölaatuunormeja sovelletaan vesien- ja merenhoidossa vesien kemiallisen tilan arvioinnissa. On tärkeää että näiden perusteella teollisuudelle ei aseteta aiheuttomasti tarkkailu- tai seurantavelvoitteita ympäristölupien kautta.</p> <p>Tarkkailuvelvoitteita vesistöjen yleistilanteen selvittämiseksi ei tule asettaa toiminnanharjoittajan velvoitteiksi. Tausta- ja valumavesikuormitus, sekä vaihettumisvyöhyke on otettava huomioon, kun teollisuuden lupaehtoja asetetaan.</p>	UPM-Kymmene Oyj

			Metsätalouden vesistövaikutukset	Metsätalous nostetaan vesienhoitosuunnitelmissa yhdeksi suurimmista uhista sekä pohja- että pintavesien tilalle. Metsätaloutta ei tulisi rinnastaa ainakaan kohdetason tarkasteluissa huomattavasti suurempia pohjavesivaikutusten riskejä sisältävään toimintaan. Pintavesivaikutustenkin osalta metsätalouden osuus kokonaiskuormituksesta on verrattain alhaisella tasolla.	UPM-Kymmene Oyj
			Metsätalouden vesistövaikutukset	Vesienhoitosuunnitelmissa todetaan, että pohjavesien toiminnallista seurantaverkostoa on tehostettava toiminnanharjoittajien seurannoilla sekä maa- ja metsätalouden seurannalla Metsätalouden toiminnan laajuuden ja toimenpiteiden laajan kirjon takia kattavaan pohjavesien seurantaan ei ole käytännön mahdollisuuksia. Vesienhoitonäkökulmat otetaan huomioon metsätalouden toimintojen suunnittelussa, eikä erillisiä seurantakäytäntöjä normaalitapauksessa tarvita.	UPM-Kymmene Oyj
			Metsätalouden vesistövaikutukset	Vesienhoitosuunnitelmissa todetaan, että metsätaloudelta puuttuu vesiensuojelua ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytäntö On huomattava, että vesilaki ja ympäristönsuojelulaki ovat voimassa myös metsätaloutta koskien. Lisäksi metsäsertifiointi ja metsänhoitosuosituksukset ohjaavat toimintaa.	UPM-Kymmene Oyj
			Maankäytön suunnittelu	Vesienhoitosuunnitelmissa vesienhoidolliset tarpeet pyritään tuomaan entistä tiiviimmin mukaan maankäytön suunnitteluun. Kaavoituksesta ei pidä tehdä vesialueiden suojelutyökalua. Kaavojen käyttö vesienhoidon tarpeisiin tulisi rajata erityistapauksiin, joissa vesien hyvän tilan tavoite sitä edellyttää. Kaavamääräykset tulee kirjata selkeinä ja siten, että ne koskevat vesienhoidon ohjaustarpeen aiheuttavaa toimintaa, ei sellaista maankäyttöä, joka ei aiheuta vesienhoidollista ohjaustarvetta.	UPM-Kymmene Oyj
			Maankäytön suunnittelu	Maa-ainesten ottoa ei pidä kytkeä pelkästään kaavoitukseen tai muuhun maankäytön yleissuunnitteluun. Lupamenettely tulee olla jatkossakin mahdollista myös sellaisilla alueilla, joita ei ole kaavassa osoitettu maa-ainesten ottoon.	UPM-Kymmene Oyj
			Maankäytön suunnittelu	Kaavoitus, metsätalouden ohjeisto ja vesiensuojelu tulisi yhteen sovittaa niin, että ohjaus olisi toimijan kannalta selkeä ja yhtenevä.	UPM-Kymmene Oyj

	175	10.3.14a		Sivu 175: Taulukossa 10.3.14a on pima-kohteiden määrät eri päin tekstissä kuin taulukossa	Virve Ulonen/HAMELY
	176			Sivu 176: Rahoitusjärjestelmän viimeinen kappale. Maaperänsuojeludirektiivi ei tule toteutumaan. Direktiiviluonnos on vedetty pois.	Virve Ulonen/HAMELY